

"חבר'ה מצוות נדירות" שמחים להודיעך**שהנך עומד לקיים מצות פדיון פטר חמור**

אליה נרשמת מכבר

ועתה אתה נמנה עם בעלי הפטר חמור וחייב לפדותו.

המצוה תתקיים, בעזרת ה' יתברך, ברוב עם **ביום ב'** לסדר יתרו, **ט"ו שבט הבעל"ט**, ה'תשפ"ב
 בשעה 13:00 **בית הדרש הגדול דחסידי ברסלב**, מאה שערים פינת רח' סלנט ירושלים עיה"ק תובב"א

לוח זמנים:

- 12.20 התכנסות בבית המדרש, כיבוד ושתייה.**
12:20 אופן קיום המצוות אחרי שנולד פטר חמור בבעלות ישראל, מפי הרה"ג ר' בצלאל גלינסקי שליט"א.
 12:35 המחשת פט"ח אסור בהנאה.
12.45 התעוררות לקרוא אל ה' שיחיש לנו פדיון מהכהן המיוחס הגה"ח המקובל ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א,
 01:20 ליקוטי תפילות ופסוקי פדיון מתהילים על ידי הקהל, פסוק פסוק.
01.40 הרה"ח המקובל רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א שליח השותפים יברך על הפדיון ויפריש **שה תחת החמור.**
 01.55 דברי סיום ובהם קריאה להשתתף בתפילה על צרות ישראל שמתחילה בשעה 2:00 כבכל שבוע
 02:00 הולכים מחיל אל חיל ומקיימים את תפילת ממעמקים שמתקיימת כל שבוע ביום שני מ 2 עד 3. מאחר ובט"ו בשבט אין אומרים תחנון, לא נקיים מצות תקיעה בחצוצרות, אבל נקיים מצות תפילה בעת צרה, אז היא דאורייתא.

אופן קיום המצוה:

- לנרשמים שותפות בפטר חמור ולכן חייבים במצות פדיונו.
- וכן יקנו להם השה שיופרש בעזה"ש לפדיון.
- שליח השותפים יפריש השה לפדיון בשליחות הנרשמים. גם אלו שלא יגיעו, כך שיזכו אף הם במצוה.
- שליח השותפים יכוון להוציא בברכה את כל הנרשמים.

ואם לא תבוא למעמד, "מצוות צריכות כוונה" ולכן על מנת לקיימן בהידור, כדאי שתכוון לשם המצוה בעת קיום המצוות, בכל מקום שתהיה.

הערה: מצות פדיון פטר חמור יקרה וחביבה מאד, ואף בין המצוות שקיומן נדיר נדירה היא, כי מתי מזדמן ליהודי, בפרט בדורנו, שיגדל חמורה, ותמליט זכר בכור? ! ועוד מעלה בה שלעומת הרבה מצוות שאנו משתדלים בהם, שקיומן כיום לפי הרבה דעות הוא דרבנן, פדיון פטר חמור גם בזמננו היא מצוה דאורייתא.

על ידי פטר חמור מקיימים מצוות:

- "קדש לי כל בכור" (שמות י"ג ב') (סה"מ להרמב"ם עשה י"ט) שצריך להפריש ולהבדיל בכורות אדם, בקר, צאן וחמורים.
- "וכל פטר חמור תפדה בשה" (שם י"ג) (ס"ה להר"מ עשה פ"א) שצריך לפדות ולד חמור זכר שנולד ראשון בשה.
- "כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לך" (במדבר י"ח ט"ו) (נכלל במצות נתינת מתנות כהונה, ע' מנחת חינוך מצוה כ"ב ס"ק ב). שצריך לתת הפדיון של פטר חמור לכהן.
- "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כ"ב ל"ב) (סה"מ להר"מ עשה ט', רמב"ם יסודי התורה ספ"ה). אם הוא עושה המצוות לא מפני דבר שבעולם, לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד, אלא מפני הבורא ברוך הוא... הרי זה מקדש את השם ומקיים את זו המצוה.

טעמי המצוה

פירש"י על פסוק "וכל פטר חמור תפדה בשה", וז"ל: פטר חמור, ולא פטר שאר בהמה טמאה, לפי שנמשלו בכורי מצרים לחמורים, ועוד שסייעו (החמורים) את ישראל ביציאתן ממצרים, שאין לך אחד מישראל שלא נטל הרבה חמורים טעונים מכספם וזהבם של מצרים. עכ"ל רש"י.

וכתב החינוך (מצוה י"ח) אחד מהטעמים של מצות פדיון בכורות הוא, שהשי"ת רוצה לעזור לנו להבין שהכל ממנו יתברך ע"י שאחרי כל עמל והטורח שהיה לו עד שהגיע לזמן שעשה פרי וחביב עליו ראשית פריו כבבת עינו, מתגבר על טבעו, ונותנו להקב"ה. עכ"ל החינוך.

מכאן מלוקט ובעיקר מליקוה"ל: לפני הפדיון החמור קדוש בקדושת דמים, שפירושו ששווי שה מערך החמור שייך לכהנים, ועל ידי הפרשת שה תחת החמור, ניתן לכהנים חלקם ויצא החמור לחולין.

החמור חוץ מהיותו בהמה טמאה, הינו בבחינת "בשר חמורים בשרם" שנאמר במצרים המגושמים, והינו מסמל את שיא הגשמיות, גם מאחר ששמו חמור, שאותיותיו חומר, וגם משום שהינו בכור חמורים, כלומר ראשון לחומריות הטמאה.

תוקף הגשמיות הזה חזק משום שבלוע בו ניצוץ גבוה מאוד שמחזק ומחיה את הגשמיות הזו, ומרומז הניצוץ הזה בשה, שהוא בהמה טהורה שנמצא בפטר חמור. המרמזת על "שה פזורה ישראל" ניצוצות הקדושה הפזורים בגלות החומר.

כשמפרישים השה לתנו לכהן, מעלים את הניצוץ חזרה לשרשו, אזי נסתלק מתוקף הגשמיות הניצוץ הקדוש שמחיה אותה ועולה לשרשו, אזי נכנע תוקף החומריות שהיה בבחינת "בשר חמורים בשרם" ונתהפך ונמתק בבחינת "יששכר חמור גרם" שנאמר בו "ויט שכמו לסבול", לסבול עול תורה כחמור למשא, כדפירשו חז"ל.

קצור דינים למצות פדיון פטר חמור

א. ג' מצוות הנעשות ע"י פטר חמור (דיני פטר חמור נמצאים בשו"ע יו"ד ס' שכ"א ועיין בילקוט פטר חמור מהוצאת חברת אהבת שלום, ירושלים). – הפדיון, הקידוש, והנתינה, והן מצוות שחיובן מן התורה, גם בזמן הזה, בארץ ובחו"ל. (שו"ע ס"א, ר"מ ביכורים פרק י"ב סעיף א' ועיין בכסף משנה שם)

ב. צריך לברר שהחמורה עוד לא ביכרה. (ע' שו"ע שם ס' שט"ז, והרב אלישיב זצ"ל פסק לנו ששומר שבת נאמן להעיד ע"כ)

ג. הקונה חמורה מבכרת מחברו, צריך שיתן כסף ולעשות אחד מהקניינים המפורטים למטה. (קניין הגבהה- היינו שמרים את הבהמה שלשה טפחים מהארץ, ק' משיכה- שיעשה פעולה שהבהמה יבוא אליו, קניין משיכה חל רק ברשות ששייך לשניהם, ק' אגב-שקונה בהמה ביחד עם קרקע, ק' סודר – שיתן הקונה כלי או בגד לשם קניין. וע' חו"מ ס' קצ"ז. ואם קונה מעכו"ם צריך ק' כסף עם ק' משיכה. (המחבר שם וט"ז ס"ק ד'). או ק' כסף עם ק' אגב. (שם, ס' י"ט, כ', כ"א. אבל אם נולד אצל ישראל ואח"כ קנה אותו כהן או לוי חייב בפדיון. י"א שהם ג"כ מקיימים את המצוה, ויש חולקין ואולי ע"י שותפותם יפטור הישראליים. וע"כ אם רוצים להצטרף כהנים או לויים בפדיון כדאי להתנות שהם לא מצטרפים אם שותפותם יפטרו אחרים מהמצוה. בכורות ב' ע"א תד"ה והמשתתף וע' שו"ע שם ס' ש"כ, וכל אחד מקיים מצוה שלימה ע' שם ס' רצ"ז ס' י"ג לגבי כלאי בהמה וכ"ש לכאן. וע' קידושים מ"א ע"ב לגבי שחיטת קרבן פסח.)

ד. פט"ח הנולד מחמורה, שלכהן או ללוי היה חלק בה בעת לידתה, אין לנולד קדושה, וה"ה בעכו"ם. אבל הנולד אצל ישראל בעלי כהנת או לוי, יש בו קדושה וחייב בפדיון. (יו"ד שכ"א סעיף י"ט ברמ"א)

ה. פטר חמור של שותפים, יש בו קדושה וחייב בפדיון. (ע' מנחת חינוך מצוה כ"ב.)

ו. מצוה להזדרז לעשות המצוה בהקדם האפשרי אחרי הלידה. (שו"ע שם ממה שכתוב ושמרתם את המצוה. באר הגולה וכ"כ בב"י, ומסתמת הראשונים משמע שיכול לפדות לפני ח' ימים וג"כ אחרי ל' ימים מלידתו, ויש שחוששים לזה. וע' ביפ"ט ס"ך ט', ו' ואף לפי הסוברים שזרזים דוחה רוב עם, אם רוצה לעשות המצוה בפרסום רב ויהיה מכך קידוש השם, יכול לחכות קצת כדי להכין לזה.

ז. אסור למכור פט"ח לפני הפדיון, אבל ליתנו במתנה מותר (חזו"א יורד סימן ק"ב וכך פסק הרה"ג משה מרדכי קרפ שליט"א מרן הרב י.י. אלישיב זצ"ל).

ח. לפני הפדיון, צריך לכוון לקיים מצות "קדש לי", דהיינו שהחמור הוא מופרש ומובדל לקדושה. ויש מסתפקין אם צריך לאמרו בפה. (ע' יפ"ט ס"ק ג').

ט. אם פדה בכל דבר שווה לפחות כמו החמור הרי זה פדוי, (שו"ע ס"ה) ולכתחילה פודה בשה או עז חי וכשר שברשותו. (שו"ע שם ס"א, ס"ב. צריך לעמוד ולכבד את מי שמביא את החמור ע"י ט"ז יו"ד ס' שס"א ס"ק ב'.)

י. צריך לקנות השה ככתוב לעיל בס"ב. צריך להזהר שרק מי שחייב בפדיון יהיה לו חלק בשה. וג"כ צריך שלא לייחד השה לפדיון, עד אחרי הברכה וכדאי לפרש זאת בפיו. ואפילו שוה פחות מהחמור. (שו"ע שם ס"א, ס"ה) ולכתחילה השה יהיה שוה לפחות ד' זוזים (שהוא 768 פרוטות, ובזמנינו הוא פחות מחמש דולר). (וע"ע בילקוט פט"ח ס"ק ל"ו, 76, 77.) וי"א שכדי לא להכנס לשאלות במקרה שיתגלה שהשה היה טריפה, יש להתנות שאם הוא כשר הרי הפדיון יהיה בעצם השה ואם לאו הרי הפדיון יהיה בשווי. (ועי' יפ"ט"ח בהקדמה שמביא כמה תשובות בעניין זה.)

יא. לפני הפדיון מברך "אקב"ו על פדיון פטר חמור". (שו"ע ס"ו.) ואם הם שותפים אחד מברך בשביל כולם, ומכוון המברך להוציא והשותפים מכוונים לצאת בהברכה.

יב. מיד אחרי הברכה יאמר שהשה תחת הפטר חמור. (ראה בסדר הפדיון המצורף.)

ג. טוב להכין פרי או בגד חדש כדי לברך עליו שהחיינו אחרי קיום המצוה, ולכוון לפטור ג"כ את המצוה. (ע' ביה"ל ס' כ"ב ד"ה קנה שכתב שיהדר יותר אם זה פעם ראשונה בחייו. וע' ביפט"ח ס"ב מ"ה 95 – 98. ולכאורה האשכנזים יכולים לברך שהחיינו בין ברכת המצוה לפדיון.)

יד. מיד כשמפריש השה נגמרת מצות הפדיון, והחמור והשה הם חולין. נתינת השה לכהן אינו מעכב, (שו"ע ס"ו), ויכול ליתן מתי שיזדמן לו כהן. (לא צריך שהכהן יהיה נוכח בשעת הפדיון וכמו לגבי הפרשת תרו"מ)

טו. אין הכהן מחוייב לאכול את השה, אבל אם אכלו הרי הוא מקיים מצוה. ויאכל אותו באופן שערב לו ביותר, ואם כל אופני האכילה שווה אצלו, יאכלנו צלי ובחרדל. (ע"י שו"ע שם ס"ו ס"א סעיף י"ב וה"ה לכאן, מנחת חינוך.)

סדר קיום ג' מצוות שעט הפדיון: א: קידוש פטר חמור ב: הפדיון ג: נתינת הפדיון לכהן

א: קידוש פטר חמור

כל השותפין מהדרין לומר:

הריני מ... לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו הנני מוכן ומזומן לקדש פטר חמור לקיים מצות עשה שצוני בוראי יתברך בתורתו הקדושה כמו שנאמר "קדש לי כל בכור פטר כל רחם שבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. ויה נעם ה' אלקיננו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

מצות קדוש פטר חמור: הינה לכוון להפריש ולייחד החמור לקדושתו.

יש אומרים שיש מצוה לומר בפה "הרי חמור זה קדוש". וצריך לזהר לא לכוון עדיין ליחד השה לפדיון.

כדי להמחיש אחרי הפדיון יציאתו של החמור לחולין, יש להכין את הציבור לכך כעת, ולשאול עכשיו, האם אפשר לדוגמא להרכיב ילד על החמור? ויעצרו את הילד ומוליך האוקף.

תפילה ותשובה, לפני הפדיון:

מכח שמחת המצוה הנדירה בוודאי מתעורר למעלה הפדיון העליון ועת רצון גדול הוא, ובכך ננצל זה העת רצון ונתפלל על פדיון נפשנו ועל פדיון כלל ישראל מכל צרותיו, ויהיו לרצון אמרי פיננו והגיון לבנו לפניו ית'.

יאמרו הקהל את תפילת הפדיון מליקוטי תפילות תפילה ק"ד, נמצאת על דף נפרד לחלוקה בבית המדרש, ואח"כ יאמרו פסוקי תהילים מעניין פדיון, פסוק פסוק אחרי הש"צ, ויתעורר ע"י התפילה והמצות פדיון פטר חמור, הפדיון העליון.

- פְּדֵה-אֱלֹהִים אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרוֹתָיו: פרק כה, פסוק כב
- וְאֲנִי בְּתַמִּי אֶלֶף פְּדֵנִי וְחַנּוּנִי: פרק כו יא
- בִּיָּדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי יי אֵל אֱמֶת: פרק לא ו
- פוֹדֶה יי נֶפֶשׁ עֶבְדֶּיךָ וְלֹא יֶאֱשָׁמוּ כָּל-הַחוֹסִים בּוֹ: לד כג
- קוֹמָה עֲזָרְתָה לָנוּ וּפְדָנוּ לְמַעַן חֲסֶדְךָ: פרק מד כז
- פְּדֵה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי מִקְרָב-לִי כִי בְּרַבִּים הָיוּ עֲמָדָי: נה יט
- קְרָבָה אֵל-נַפְשֵׁי גְּאֹלָה לְמַעַן אִיבִי פְּדֵנִי: פרק סט יט
- תְּרַנְּנָה שְׁפָתַי כִּי אֲזַמְּרָה-לְךָ וְנַפְשֵׁי אֲשֶׁר פְּדִיתָ: עא כג
- פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צְוָה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ: פרק קיא ט

• יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יי כִּי עִם יי הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עֲמּוֹ פְּדוּת: והוא

יְפַדֶּה אֶת-יִשְׂרָאֵל מִכָּל עוֹנוֹתָיו: קל, פסוקים ז, ח

יהי רצון מלפניך ה' אלקיננו ואלקי אבותינו שיומתקו הגבורות הקשות מעל כל ישראל על ידי פלא עליון שהוא חסדים גדולים ורחמים גמורים ופשוטים שאין בהם תערובת דין כלל. אכי"ר.

ב. הפדיון

לבדוק שבוצעה מתנה לכל הרשומים, ומותנה בזה שאין נותנים המתנה לרשומים שמפקיעים המצוה או חלק ממנה.

הקהל ושליח השותפים יאמרו (מליקוטי תפילות כ"ד): **אָבִינוּ מִלְפָּנֵינוּ, תְּרַחֵם עָלֵינוּ, וְתִתֶּן פֶּתַח וּגְבוּרָה בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׁאֵנוּ זֹכִינְ לַעֲשׂוֹת, שְׁתַּעֲוֶרֶר הַמִּצְוָה וְתִלְךָ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם וְתַעֲוֶרֶר אֶת כָּל נְשָׁמוֹת עַמְךָ יִשְׂרָאֵל לְעִבּוּדְתְּךָ וְלִירְאָתְךָ, עַד שְׂיִתְעוֹרְרוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם לְעִבּוּדְתְּךָ בְּאַמֶּת.**

השותפים בחמור מהדרין לומר: לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו הנני מוכן ומזומן לפדות פטר חמור לקיים מצות עשה שצוני בוראי יתברך בתורתו הקדושה כמו שנאמר "וכל פטר חמור תפדה בשה". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. ויהי נעם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו. אחד מברך ומכוון להוציא בברכה את כל השותפין והם מכוונים לצאת (מכוונים לצאת ידי המצוה ולכתחילה יכוונו גם "כדי שיזכרו היהודים לעולם, הנס שעשה להם האל ביציאת מצרים, שהרג כל בכוריהם שנמשלו לחמורים", החינוך כ"ב "בשליחות כל השותפים. אני מתנה שאם ימצא השה טרפה או נבילה כוונתנו לצאת בשה מדין שוויו")

ברוך אתה יי אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על פדיון פטר חמור.

המברך אומר ובאמירה זו מתקיימת המצוה –

"שה זה הרי הוא מופרש לפדיון, תחת פטר חמור זה".

רצוי לקחת פרי או בגד חדש ולברך עליו שהחיינו ומכוון גם על המצוות:

ברוך אתה יי אלקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה (ואם בריך על פרי יברך את הברכה הראויה לו).

המחשת פעולת הפדיון:

ראשית סעיף ו' בסימן שכ"א יו"ד: **מִיָּד כְּשֶׁהִפְרִישׁ הַטְּלָה תַּחַת פֶּטֶר חָמוֹר, חָזַר הַפֶּטֶר חָמוֹר חֲלִין אֶפְלוֹ קָדָם שְׁנָתָנוּ לְפָהֶן, וּמִתָּר לְהִנּוֹת בּוֹ.**

מדוע קורא לכך "חזר הפטר חמור חלין", וכי מתי היה חולין?! תשובה: לפני לידת הפטר חמור בעודו בבטן הוא חולין, וביו"ד הל' בכור בהמה טהורה אומר בבאר היטב ס"ק ז' בשם הט"ז דאינו נעשה קודש אלא ביציאתו מרחם, ולכן עם הפדיון הוא חוזר להיות חולין, להמחיש חזרתו לחולין, נקיים הרכבת ילד על הפטר חמור. ולפני כן נרתום על גבו אוסף, כמצווה באבהע"ז סימן כ"ג סעיף ו': **אָסוּר לְרַפֵּב עַל בְּהֵמָה בְּלֹא אֶפְף הַמִּפְרִיד בֵּין הַרוֹכֵב לַגֵּב הַחֲמוֹר.**

ג. הנתינה:

מהדרין לומר: הריני מ... לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו הנני מוכן ומזומן ליתן שיה של פדיון פטר חמור לכהן לקיים מצות עשה שצוני בוראי יתברך כמו שנאמר "כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי. ויהי נעם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

הנותן אומר לכהן: **הנה לך שיה זה של פדיון פטר חמור.**

עשיית מצות הנתינה: (מכוונים לצאת ידי מצוה) ונותנים את השה שהופרש לפדיון- לכהן.

שמחיס שהקב"ה זיכה אותנו לעשות מצוות אלו, ומתפללים שנזכה לעשות כל מצוותיו.

מודה אני לפניך נותן התורה ומצוה המצוות, שזיכיתנו לקיים מצוותיך היקרות: **קידוש בכורות, פדיון פטר חמור, ונתינת מתנות כהונה לכהן.** יהי רצון מלפניך שנזכה כולנו לחיים טובים ונזכה לעשות לפניך נחת רוח בכל המצוות שקיימנו עם כל התיקונים והכוונות העצומות שבאלו המצוות שקיימנו ושתזכנו לקיים.

מודה אני על העבר וצועק על העתיד, נא תעזרני לקיים את כל דברי תורתך באהבה ואזכה לקיים כל התרי"ג מצוות דאורייתא וכל המצוות דרבנן, עם כל ענפיהם היוצאים מהם ועם כל פרטיהם ודקדוקיהם, אשר כל מצוה ומצוה היא שיעור וצמצום קדוש כדי להכיר אותך תתברך. אנא, כמו שריחמת עלי לחטוף אלו המצוות הנדירות היום, חוס וחנני וזכני אותי ואת זרעי ואת כל ישראל לקיים כל מצוותיך, התדירות והנדירות, באהבה גדולה, כל ימינו לאורך ימים ושנים טובים, כן יהי רצון. (ע"פ ליקו"ת ל"ג)